

Tapio Luoma: Tervetuloa kuuntelemaan Arkkipiispan talossa -podcastia. Minä olen arkkipiispa Tapio Luoma ja juttelen tässä podcastissa kiinnostavien ihmisten kanssa elämän menosta, arvoista ja muista syvällisistä kysymyksistä. Täällä ollaan jälleen arkkipiispan talossa. Tämänkertaisen podcastin vieraaksi olen saanut pääministeri Petteri Orpon. Lämpimästi tervetuloa.

Petteri Orpo: Kiitos oikein paljon.

Tapio Luoma: Ja tuossa kaikille kuuntelijoille tiedoksi, että sovimme pääministeri Orpon kanssa, että me sinutellemme tässä toisiamme. Eli minä olen Tapio ja minun seurasani on siis Petteri.

Petteri Orpo: Täällä ollaan.

Tapio Luoma: Tässä alussa aina olen kysynyt vähän sitä, että minkälainen on ollut keskustelukumppanin polku siihen tehtävään ja siihen asemaan ja siihen hetkeen, jossa juuri tällä hetkellä ollaan. Miten Petteri itse kuvaisit omaa tietäsi turkulaisena ja henkilönä, joka tällä hetkellä vaikuttaa merkittäväällä tavalla suomalaisen yhteiskunnan kehittymiseen?

Petteri Orpo: Se on aika pitkä polku, miten mä olen tähän päätenyt. Ehkä mä aloittaisin sieltä Köyliön Vuorenmaasta keittiöpöydän äärestä, missä isäni, koulujohtaja ja aktiivinen kuntapolitiikko, historian harrastaja, niin hän pohdiskeli maailmanmenoa. Hänen kanssaan juteltiin ihan pikkupoikana, nuorena miehenä maailmanmenosta ja vähän politiikasta, yhteiskunnasta. Sieltä ehkä on lähtenyt se kiinnostus yhteiskunnallisiin asioihin. Sitten kun mä tulin tänne Turkuun armeijan jälkeen opiskelemaan, 1990 ja yhteiskuntatieteelliseen - minnekäpä muualle? Taloustiedettä pääaineena, niin silloin lähdin sitten mukaan opiskelijajärjestötoimintaan. Halusin olla järjestämässä kaikkea. Silloin ei ollut niinkään iso kysymys vielä ne yhteiskunnalliset kysymykset, tai opiskelijoiden vaikka toimeentuloon liittyvät kysymykset, vaan se että halusin organisoida, järjestää, puuhata. Sitä mä oon tehnyt koko ikäni. Mä nuorena jo pidin partiota ja järjestin urheiluhommia ja muuta. Siitä se kasvoi. Sitten jossain vaiheessa ymmärsin sen, että kun olin ylioppilaskunnan pääsihteeri Turun yliopiston ylioppilaskunnassa, niin että jos haluaa vaikuttaa aidosti siihen opiskelijan asemaan ja opinto... Sosiaaliin kysymyksiin, tähän kotikaupunkiin, niin silloin se paras tapa on toimia puolueiden kautta. Lähdin kuntavaaleihin Turussa -96 syksyllä. Pääsin Turun kaupunginvaltuustoon. Siitä oikeastaan olen sitten tällä politiikan polulla ollut niin, että ammatiksi se muuttui 90-luvun lopussa. Palkattiin puolueelle töihin. 2007 pääsin itse eduskuntaan. Sitten on ollut erilaisia ministerin pestejä itse asiassa kolme jo ennen tätä pääministerin tehtävää. Tämä on kasvattanut, tämä matka. Aina olen halunnut tehdä enemmän ja enemmän ja saanut vastuuta, mistä olen kiitollinen. Ja saanut luottamusta. Mutta aina se palo on ollut niiden yhteisten asioiden hoitamiseen ja ihmisten murheiden ratkomiseen, tulevaisuuden rakentamiseen, yhdessä tekemiseen. Siitä tämä on tullut ja tässä sitä nyt ollaan.

Tapio Luoma: Vähän samantapaisia ajatuksia myös omassa mielessäni on ollut liittyen vastuunkantamiseen tai vastuunkantamisessa kasvamiseen, jos miettii vaikkapa omaa polkua. Itseäni on kyllä kiinnostanut aina myöskin sen pohdinta, että mikä näissä vastuullisissa tehtävissä kiinnostaa. Onko se se, että saa tämmöisen merkittävän aseman,

kun nyt vaikkapa arkkipiispan asema edelleenkin yhteiskunnassamme on? Onko se se mitä tässä ollaan oltu hakemassa, vai onko se ikään kuin sitten juuri se tehtävän sisältö, johonka liittyy jollakin tavalla hyvän etsimistä mahdollisimman isolle joukolle? Tätä huomaan itse välillä pohtivani, että kumpiko on ollut semmoinen määräävä tekijä siinä, miten elämänpolku on mennyt.

Petteri Orpo: Kyllä mä sanoisin, että se on ollut tässä polulla nimenomaan se, että on halunnut tehdä asioita yhteisen hyvän eteen. Etsiä ratkaisuja niin yksittäisten ihmisten murheisiin, tai yhteisön murheisiin. Ja niitä tulevaisuuden rakennuspaloja. Ja sitten kun on saanut lisää vastuuta ja luottoa, niin politiikassa ainakin minulla sitten se päämäärä on ollut tietenkin saada sitä vaikutusvaltaa mahdollisimman paljon niiden omiin arvoihin perustuvien ratkaisujen eteenpäin viemiseksi. Ja varsinkin silloin kun tulin valituksi kansallisen kokoomuksen puheenjohtajaksi 2016, niin siihen itse asiassa tehtävään kuuluu jo se, että pyritään vaaleissa Suomen suurimmaksi eduskuntapuolueeksi ja sitä kautta pääministeripuolueeksi. Eli tässä politiikan työssä pääministerin tehtävä on... Se on arvokkain. Tai ehkä presidentin tehtävä on arvokkain, mutta pääministerin tehtävä on kaikkein vaikutusvaltais ja siksi se on... Se ei ole itseisarvo, mutta se on päämäärä ilman muuta, kun tällaista satavuotista kansanliikettä johtaa, että pyritään siihen mistä kaikkein eniten voi vaikuttaa.

Tapio Luoma: Vastuun kantaminen on jotain sellaista, jossa voi kasvaa. Sen kuulen sinun puheestasi. Mutta se on jotain myös sellaista, minkä itse koen. Siinä huomaa myös sen, että vastuuta ei voi olla, ellei ole aika monen ihmisen luottamuksen kohteena. Se jollain tavalla myöskin tekee välillä aika nöyräksi, että ymmärtää sen oman asemansa ja paikkansa. Että kyse ei ole pelkästään siitä että olen nyt valmis tähän tehtävään, vaan kyse on siitä että on paljon niitä, jotka ovat halunneet minut tähän tehtävään vastuuta kantamaan.

Petteri Orpo: Kyllä se juuri näin on. Se on aidosti niin, että se pistää mielen nöyräksi. Samaan aikaan vaali-iltana, kun tuntee suurta kiitollisuutta siitä, että... Ja jos onnistuu vaaleissa, niin myöskin semmoista tyytyväisyyttä, että on tullut niin paljon niitä ääniä itselle ja puolueelle. Mutta melkein samaan aikaan alkaa se ajatus siitä vastuusta, että nyt kun minä olen heidän luottamuksensa saanut, niin nyt minun pitää pystyä toimimaan sen arvoisesti. Palaan tähän pääministerikysymykseen, että kun aikaisemmin jotenkin korostuneesti se kantoi sitä vastuuta niitä äänestäjiä, omia äänestäjiä, puolueen äänestäjiä kohtaan, mutta pääministerin tehtävä on sellainen jossa se tulee tajuntaan todella voimakkaasti, että nyt se ei riitä, vaan minä olen vastuussa suomalaisille. Ja niillekin ja erityisesti niille, jotka eivät ole äänestäneet puolesta, koska he asuvat tässä samassa maassa ja heitä kaikkia koskee ne päätökset joita me tehdään. Se on ollut sellainen iso pohtimisen paikka tässä puolen vuoden aikana erityisesti, kun tehtävässä on ollut.

Tapio Luoma: Kerroit tuossa vähän niistä ajatuksista, joita seurasi siitä että sai kokea tällaista vahvaa luottamusta vaikkapa juuri eduskuntavaalien iltana, kun ääntenlaskenta on edennyt. Sinä nousit eduskuntaan vuonna 2007. Millainen tilanne se oli? Muistatko? Tavoitatko vielä sen tunteen joka silloin oli, kun ensimmäisen kerran tuli tietoon, että sinusta tulee kansanedustaja?

Petteri Orpo: Kyllä mä muistan sen ihan varmasti koko loppuelämäni. Se oli niin iso hetki, sekin. Olin tehnyt hyvin määrätietoisesti työtä pitkään ja minulla oli hieno vaalitikiryhmä, jotka auttoivat minua. Oltiin kierrätetty turuja ja toreja, tavattu ihmisiä lukematon määrä kuukausien ajan. Sitten oli hyvä tunne palautteen perusteella, että tässä olisi kaikki mahdollisuudet. Muistan kun tuli ennakköänet ja mä olin aika kaukana. Oli vähän sellainen epätoivokin siinä, että miten tää, että eihän tän näin pitänyt mennä. Mutta sitten kun niitä vaalipäivän ääniä ryhdyttiin laskemaan ja sitten kun se sijoitus sieltä parani ja niitä ääniä tuli ja tuli ja tuli ja sitten kun se pamahti siihen TV-ruudulle että menossa läpi, niin olihan se uskomaton tunne. Ja ei pelkästään se minun oma tunne, vaan ne kaikki ihmiset jotka olivat tulleet sinne mukaan seuraamaan sitä vaali-iltaa, niin olihan se henkilökohtaisesti hyvin vahva muisto mikä siitä jäi. Tässä voisi sanoa, että sen jälkeen, kun sillä hetkellä minusta tuli ammattipoliitikko, henkilökohtaisesti, niin sitten olen tehnyt sitä työtä ja sitä uraa nyt sitten sen 16 vuotta, vai paljonko siitä jo on aikaa.

Tapio Luoma: Se verran taitaa tulla. Se on itse asiassa pitkä aika. Tuohon aikaan sisältyy niin monenlaista. Olet ollut, jos oikein muistan, niin Sipilän hallituksessa olit sisäministerinä.

Petteri Orpo: Itse asiassa ensimmäinen ministeritehtävä oli Stubbin hallituksessa, vuosi maa- ja metsätalousministerinä. Sitten Sipilän hallituksessa vaikean vuoden, maahanmuuttokriisivuoden sisäministerinä. Sitten 2016 alkaen Sipilän hallituksen valtiovarainministeri kolme vuotta. Siinä oli kolme aikaa opettavaista, kovaa ministeripestiä heti siinä. Maatalousministerin tehtäväänkin osui kohdalle heti se, että silloin nimenomaan Krimin miehityksen takia alkoi tulla näitä pakotteita, niin silloin Venäjä yllättäen sulki omat rajansa suomalaisilta elintarvikkeilta. Meille tuli erittäin vaikea ruokakriisi. Meille jäi satojen miljoonien arvosta suomalaisia elintarvikkeita käsiin, kun niitä ei saatu Venäjälle eikä muuallekaan. Se oli ensimmäinen kriisi, jota pääsin ja jouduin ratkomaan. Sitten tuli maahanmuuttokriisi. Sitten Sipilän hallituksessa tehtiin uudistuksia ja silloinkin tehtiin aika isoja säästöjä eikä sekään ihan helppo tehtävä ollut. Mutta kaikki ne ovat kasvattaneet ja antaneet valmiuksia sille, että kun nyt saa toimia pääministerinä, niin on kokemusta, minkä tässä ajassa olen kokenut, että se kokemus on ollut isoksi avuksi.

Tapio Luoma: Tämän perusteella, kun näitä isoja kysymyksiä on tullut vastaan omilla ministerikausillasi, mutta olit myöskin puolustusvaliokunnan puheenjohtajana edellisessä eduskunnassa, silloin kun päätettiin liittymisestä NATO:on, eli valtavan isoja kysymyksiä lopulta. Mitä tässä kaikessa kokemuksessasi on sellaista, mistä muutkin voisivat oppia, että miten henkilökohtaisesti kriisien kanssa selviydytään?

Petteri Orpo: Ehkä se on ollut sellainen perusoppi, että kannattaa ensimmäiseksi pysähtyä. Siis ei tarkoita sitä että ei tehdä mitään, vaan se että ei ryntää jonnekin, vaan ensin pysähdytään ja harkitaan. Kuunnellaan. Muodostetaan tilannekuva ja sitten sen jälkeen päätetään, että mitä toimia tehdään. Ja sitten kolmanneksi mietitään sitä, että miten asiaa kommunikoidaan. Kaikki kriisit, tavallaan niiden johtaminen, hoitaminen, niin niissä on... Vaikka ne voivat olla hyvin erilaisia, niin niissä on samanlainen tietty logiikka. Ja kaikki lähtee tilannekuvasta, hyvästä harkinnasta, asiantuntijoiden kuulemisesta. Mutta sitten pitää tehdä

päätöksiä. Jahnaamaan ei saa ryhtyä. Se ei... Tilanteet eivät kestä sitä ja ihmiset haluavat myöskin sen, että asioita päätetään. Eli päättäjien pitää myöskin olla valmis kantamaan vastuu ja tehdä ratkaisuja, vaikka ne eivät kaikki aina miellyttäisi. Sanoisin että se harkinta ja sitten sen jälkeen määrätietoinen päätöksenteko, niin se on sellaista. Ja ehkä oma henkilökohtainen sellainen tapa, millä näiden keskellä toimii on se, että minä aina haluan uskoa siihen, että ratkaisut löytyvät. Että kaikki asiat viime kädessä järjestyvät. Vaikka olisi kuinka vaikeaa, niin aina voidaan mennä parempaan suuntaan. Se kantaa, koska se antaa uskoa siihen että kannattaa tehdä. Kannattaa yrittää. Kannattaa vielä kaivaa ja miettiä, että löytyisikö joku vielä parempi tapa.

Tapio Luoma: Tuota voisi nimittää jo toiveikkuudeksi.

Petteri Orpo: Kyllä se... Olen tavallaan optimistinen luonne. Minusta se on vastakohta sille, että olisi pessimisti ja epätoivonen, että mitä tässä nyt kannattaa ja hyödyttää yrittää. Aina kannattaa yrittää. On sitten pääministerinä tai ihan omana, tavallisena ihmisenä, niin aina kannattaa yrittää. Aina kannattaa uskoa siihen, että asiat ovat ratkaistavissa.

Tapio Luoma: Johdat yhtä maan suurinta puoluetta. Tällä hetkellä kannatusmittausten mukaan ainakin suosiossa suurinta puoluetta. Kokoomuksen historia on monin tavoin kiinnostava ja ainakin nykypäivänä vaikuttaa siltä, että kokoomus on yhdistelmä liberaalisuutta ja konservatiivisuutta. Miten, Petteri, olet puoluejohtajana onnistunut pitämään tämän kokonaisuuden kasassa? Luulen, että se on jokaiselle puheenjohtajalle aina tietynlainen haaste. Ja millaisia muutostrendejä hahmotat omassa puolueessasi?

Petteri Orpo: Tämä on valtavan kokoinen kysymys ja äärettömän tärkeä. Ensinnäkin tämä on... Kokoomuksessa käydään samanlaista keskustelua arvoista, kuin käydään suomalaisyhteiskunnassa. Me ei olla mitenkään erillinen saareke. Ja se mikä kokoomuslaisuudessa on oleellista, ehkä sanoitkin sen tuossa, on se että meillä on sekä liberaaleja arvoja ja hyvin liberaaleja ihmisiä ja toisaalta hyvin konservatiivisia arvoja ja ihmisiä. Mutta monissa meissä, kuten koen että minussakin yhdistyy nämä kaksi. Olen hyvin voimakkaasti länsimaisen liberaalin demokratian, sen perusarvojen kannattaja. Sananvapaus, äänioikeus, tasa-arvo, ihmisoikeudet, yksilönvapaus. Ne ovat hyvin voimakkaasti liberaalismin ja sellaisen länsimaisen nimenomaan liberaalin yhteiskunnan perusarvot. Mutta sitten samaan aikaan minä, kuten monet muut kokoomuslaiset, me ollaan traditionaalisia. Me halutaan uskoa instituutioihin, kunnioittaa niitä. Kuten vaikka kirkkoa, oikeuslaitosta, tai meidän koulujärjestelmää. Ja traditionaalisia myöskin sillä tavalla, että me arvostetaan meidän historiaa ja meidän kulttuuria ja meidän tapoja. Ja näiden kahden asian yhdistäminen, niin se on oikeastaan tapahtunut kokoomuksessa sata vuotta. Me ollaan 104 vuotta vanha kansanliike ja meillä on aina ollut tämä sama. Joillakin painottuu sitten enemmän liberaalius ja ihmisten täydellinen vapaus, tai markkinaliberalismi. Siellä ehkä sitten tulee niitä isoimpia eroja. Toisilla sitten taas ehkä painottuu enemmän konservatiiviset arvot. Mutta se miten sitä on ratkottu, mitä kysyit, niin tässäkin asiassa näitä vaikeita kysymyksiä, kuten nyt vaikka maahanmuutto tai ilmastonmuutos, jotka ovat jakaneet ihmisiä meidänkin puolueessa aika voimakkaasti, niin otettiin ne asiat viime kaudella kun oltiin oppositiossa, niin meillä oli ehkä enemmän aikaakin siihen, niin me otettiin nämä molemmat asiat ja monta muuta pöydälle ja ryhdyttiin

ihan aidosti katsomaan, että mistä näissä asioissa on kyse. Miten me ratkaistaan maahanmuuttoon liittyviä haasteita? Miten me ratkaistaan ilmastonmuutokseen liittyviä haasteita? Kun me mentiin niihin ratkaisuihin ja otettiin siihen se kokoomuslainen arvopohja, jotka uskovat osaamiseen, teknologiaan, koulutukseen, ihmiseen, yrittämiseen, ja ollaan edistysuskoisia, niin yhtäkkiä meillä olikin olemassa ratkaisukartta, josta me kaikki pystyttiin olemaan samaa mieltä. Tämä on ollut se avain, että miksi kokoomus on menestynyt viimeisenä parina vuotena erityisesti niin hyvin. On se, että me ollaan lähestytty näitä asioita toisaalta pragmaattisesti, mutta taustalla ne arvot mitkä meitä yhdistävät. Ei ne asiat jotka meitä erottavat, vaan ne mitkä meitä yhdistää. Se on ollut iso oppi myöskin hallituksen muodostamisessa, että kun hallituksessa on erilaisia puolueita tavoitteiltaan ja osin arvoiltaan, niin onkin lähdetty... Pistetty ne asiat pöydälle ja lähdetty yhdessä etsimään ratkaisuja niihin. Ei lähdetty muuttamaan toinen toistemme arvoja, vaan lähdetty hakemaan yhteisiä ratkaisuja joiden takana voidaan seistä. Tämä näyttäisi toimivan.

Tapio Luoma: Kokoomusta on perinteisesti pidetty hyväosaisten ja vauraiden ihmisten puolueena. Missä määrin, Petteri, sinun mielestäsi tämä puoluejohtajan näkökulmasta tämä mielikuva pitää paikkansa?

Petteri Orpo: En mä halua sitä mitenkään tunnustaa, koska kokoomus on perustamisestaan lähtien pyrkinyt tasa-arvoiseen yhteiskuntaan, jossa on laaja hyvinvointi. Kokoomus on ollut rakentamassa Suomeen yhtenäistä koulua alusta lähtien. Kokoomus on puhunut vähäväkisten aseman parantamisesta, turvaamisesta, kaikista huolehtimisesta. Se on niin syvällä meidän DNA:ssa. Meillä korostuu se, miten siihen yhteiseen hyvään, siihen siihen vahvaan Suomeen joka pystyy huolehtimaan heikoimmistaan ja tulevaisuudestaan ja ihmisten perustarpeista, niin miten siihen päästään, niin meillä korostuu siinä työnteko, yrittäminen, osaaminen, koulutus, menestyminenkin elämässä, koska me nähdään että vain sen aktiivisuuden kautta ja että ihmiset yrittävät tehdä työtä ja kehittää itseään, niin koko yhteiskunta voi vaurastua ja yksilö voi pärjätä paremmin. Ja pystytään pitämään silloin niistä heikommista huolta. Nämä korostuvat meillä ja ehkä äänestäjäkunnassa, kannattajakunnassa on silloin ihmisiä, jotka ovat onnistuneet näin elämässään. Niin, silloin niiden ihmisten näkökulmasta, jotka eivät ole ehkä pystyneet tai halunneet tai ei ole ollut sellaisia edellytyksiä pärjätä samoin, niin he voivat kokea sen vieraana. Mutta sanon sen, että kokoomuksen tavoitteena on pitää Suomessa laajaa hyvinvointia ja huolehtia kaikista suomalaisista, heikommassa asemassa olevista. Se onnistuu vain sitä kautta, että me pidetään huolta meidän perusasioista. Turvallisuudesta, taloudesta. Siitä, että Suomessa on ihmisillä töitä. Siitä, että työikäinen, työkykyinen suomalainen käy töissä. Me ei pystytäkään pitämään tätä hyvinvointiyhteiskuntaa yllä muuten. Itse asiassa kun puhun, niin tämä voi kuulostaa kovalta puheelta, kun puhun talouden kautta. Mutta vain sillä, että meillä on nämä asiat ja ne laitetaan kuntoon, niin me voidaan tehdä niitä pehmeitä, tärkeitä sydämen asioita, eli huolehtia ihmisistä. Myös tulevaisuudessa. Myös ensi vuosikymmenellä.

Tapio Luoma: Itseäni kiinnostaa tämä kysymys, että miten vielä tiivistäisit oman viestisi tai puolueesi viestin niille, jotka joutuvat tälläkin hetkellä monenlaisten leikkausten kohteeksi ja kokevat, että heidän päivittäisestä toimeentulostaan tulee aika paljon nipistetyksi.

Petteri Orpo: Haluaisin sanoa sen, että jos me emme saa yhä useammalle suomalaiselle, työikäiselle ihmiselle työmahdollisuuksia ja töitä, niin me emme pysty pitämään yllä tätä hyvinvointiyhteiskuntaa. Se työ on ytimessä. Siksi meidän täytyy tehdä kaikkemme, että yritykset kasvavat, siellä on työpaikkoja ihmisille ja ihmiset saavat töitä ja pystyvät huolehtimaan omasta toimeentulostaan. Ja silloin meillä on varaa, kun meillä on useampi ihminen töissä, niin myöskin huolehtia heikommassa asemassa olevista ihmisistä. Nyt meidän on vaan välttämätöntä uudistaa meidän yhteiskunnan rakenteita, että me tehdään siitä työn vastaanottamisesta aina kannattavampaa. Ja samaan aikaan me muutetaan mm. työmarkkinoita niin, että yritykset palkkaavat uusia ihmisiä ja niitä työmahdollisuuksia syntyy. Tätä kautta me lisätään ihmisten hyvinvointia Suomessa. Me eletään nyt niin, että me käytetään joka vuosi yli 10 miljardia euroa enemmän rahaa, kuin mitä me tienataan. Jos me ei saada tätä kehitystä katkeamaan, niin sen tien päässä on se, että me emme pysty heikoimmista pitämään Suomessa huolta, eikä rakentaa tulevaisuutta. Rikkaat pärjäävät aina, huolehtivat itsestään, mutta vähempiosaiset ei. Vähempiosaiset tarvitsevat sen terveen, hyvässä kunnossa olevan julkisen talouden ja valtion. Siihen me mennään. Mä tiedän, että kun näitä uudistuksia tehdään, niin lyhyellä tähtäimellä ne ovat vaikeita leikkauksia. Joillekin voi osua kohdalle isojakin säästöjä. Mutta sitten kun katsotaan vähän pidemmälle, niin tämä on se tie millä me pystytään huolehtimaan ihmisistä.

Tapio Luoma: Kirkon roolia yhteiskunnassa usein hahmotetaan sitä kautta, että kirkko on arvoyhteisö. Se kyllä kietämättä näin arkkipiispan näkökulmasta toki pitää paikkansa. Sen olen ainakin itse huomannut, että arvoista mielellään kyllä puhutaan, mutta sitten kun pitäisi ryhtyä nimeämään arvoja, mitä ne ovat, niin se onkin jo vähän vaikeampaa. Muun muassa tällaisia termejä liikkuu kuin kristilliset arvot, tai eurooppalaiset arvot tai inhimilliset arvot. Mutta jos puhutaan vain näillä käsitteillä, niin silloin käy niin, että me emme lopulta ainakaan minun mielestäni pääse oikein selville, että mitä tarkoitetaan näillä arvoilla. Siksi onkin oikeastaan tärkeää minusta koettaa löytää nimiä sille, että mitä pidetään tärkeänä ja mitä pidetään arvokkaana. Jos, Petteri, mietit omaa pääministerikauttasi viime kesäkuusta alkaen, niin tässä tähänkin lyhyeen, reilun puolen vuoden ajanjaksoon sisältyy monenlaisia vaiheita. Mikä tällä kaudella sinun mielestäsi on osoittautunut kaikkein vaikeimmaksi arvoksi puolustaa? Mikä arvo sinun mielestäsi on erityisesti haastettu tänä aikana?

Petteri Orpo: Tämä on hyvinkin haastava tai vaikea kysymys, mutta kyllä sanoisin että se on suvaitsevaisuus. Me ollaan käyty keskustelua kesällä rasismista ja me ollaan käyty keskustelua niistä politiikkavalinnoista, joita me tehdään tilanteessa, jossa Suomi on sekä taloudellisesti erittäin vaikeassa asemassa, mutta myös turvallisuuspoliittisesti. Se mikä minusta on haastettu eniten, on nimenomaan se suvaitsevaisuus. Kun me suomalaiset ei tahdota enää oikein suvaita sitä, että me ollaan eri mieltä asioista. Me käymme kiivaasti niiden ihmisten kimppuun - onneksi sanallisesti - jotka ovat eri mieltä. Kun meidän pitäisi oppia keskustelemaan, ymmärtämään. Se on ollut aina se Suomen vahvuus. Pienen kansan vahvuus, että me ollaan haettu yhdessä ratkaisuja vaikeisiin asioihin. Kuunneltu. Ei välttämättä tarvitse omaa mielipidettä muuttaa, mutta on kuunneltu ja keskusteltu ja sitten on tehty johtopäätöksiä. Tämä suvaitsevaisuus toinen toisiamme kohtaan, niin se on heikentynyt huomattavasti. Sitähän me tarvittaisiin. Meillä on ollut sen sijaan suurta

yksituumaisuutta esimerkiksi NATO-ratkaisussa. Minua huolettaa se kielenkäyttö ja semmonen. On koko ajan enemmän me - ja sitten on ne. Ollaan oikeassa ja toiset ovat väärässä. Joku on aikanaan sanonut, että pitää valita puolensa. Minusta se ei ole hyvää puhetta. Ei kaikessa voi valita puolta. Voi olla mieltä joistain asioista, mutta me ollaan suomalaisia. Jos me täällä valitaan puolemmes keskenämme, niin ei se ole hyvä. Me voidaan olla eri mieltä, mutta suomalaisina me ollaan samalla puolella.

Tapio Luoma: Tulee mieleen se ajatus siitä, että elämä ei koskaan ole mustavalkoista.

Petteri Orpo No, ei se ole. Mikään asia ei ole oikeastaan mustavalkoinen.

Tapio Luoma: Tähän mielipiteeseen liittyen en malta olla toistamatta yhtä lempiajatusiani siitä, että valitettavasti näyttää käyneen yhteiskunnallisessakin keskustelussa sillä tavalla, että yksittäinen mielipide ei enää ole panos yhteiseen dialogiin ja keskusteluun, jossa etsitään suurinta mahdollista yhteistä hyvää, vaan mielipiteestä on tullut jonkinlainen indikaattori taikka paljastin sille, että mihinkä lokeroon mielipiteen esittäjä voidaan asettaa.

Petteri Orpo: Näin se tuntuu menemään. Ihan sama havainto. Sen takia jotkut ihmiset ovat tulleet hirveän varovaiseksi kertoakseen mielipiteitä. Tai sitten se menee juuri niin, että kun sitten keskustelussa käy kirjoittamassa oman mielipiteensä, niin laumoittain tulee väkeä jotka tyrmäävät, arvostelevat, haukkuvat joskus julmallakin tavalla mielipiteen ja ihmisen. Sehän on vaarallista. Ja kun asioita on loputtomasti... Mekin voimme olla varmaan, kun kauan jutellaan, niin monesta asiasta samaa mieltä ja jostain eri mieltä. Niinhän se menee ihmistenvälisessä vuorovaikutuksessa. Jos me aina tyrmätään toisemme ja sanotaan että sä olet eri leirissä ja eri puolella, niin ei tästä sillä tavalla mitään tule.

Tapio Luoma: Joskus miettii sitä, että mistä nousee se valtava tarve tavalla tai toisella hiljentää toista mieltä olevat äänenpainot. Onko siinä kyseessä jonkinlainen pelko siitä, että kadotan jonkinlaisen hallinnan siihen, että millainen todellisuus on? Eikä todellisuus vastaakaan sitä, mitä toivoisin sen olevan. Mutta kyllähän inhimillinen kanssakäyminen aina on ollut sitä, että ollaan eri mieltä. Ja varsinkin demokratian olemukseen kuuluu se, että ollaan eri mieltä. Ja sitten se, että tullaan vaikkapa kokouksiin. Mikä tahansa kokous tai palaveri... Jos me olisimme aina samaa mieltä, niin eihän mitään kokouksia tarvitsisi pitää. Mutta juuri sen takiahan pidetään, että löydettäisiin yhteinen ymmärrys siitä, että miten edetään.

Petteri Orpo: Niin. Ja eikö se ole vähän niin kuin rikkaus? Kun ne asiat eivät ole mustavalkoisia, ei ole aina yhtä oikeaa ratkaisuja ja ihmiset voivat nähdä oikeana ratkaisuna erilaisen lopputuleman, niin se että keskustellaan. Ollaan eri mieltä. Kiivaillakin voi. Väitellä. Diskuteerata. Voidaan jutella, koska sitä kautta uskon että löytyy se parempi ratkaisu. Siihen ajatteluun ei sovi se, että yksituumaisesti sanoo että jonkun ajatus on väärä tai tyhmä, saatika että se ihminen on väärä, koska liian usein näissä mennään henkilökohtaisuuksiin. Olen monesti miettinyt sitä, että jo tämän oman politiikkaurani aikana, viiden tai kohta parinkymmenen vuoden aikana kaiken kaikkiaan, niin onhan tässä tapahtunut muutos. Kyllä se sosiaalinen media on siihen erittäin suuri vaikuttaja. Ja se, että se on niin helppoa sen näppäimistön kautta kirjoittaa niitä hyvinkin kärjistäviä, rajujakin kommentteja. Se on ihan erilaista näin, kun kohtaat ihmisen silmätysten. Sen takia kyllä meidän täytyy pitää huolta

siitä, että meillä on niitä fyysisiä tilanteita ja kokouksia, missä ihmiset kohtaavat, keskustelevat ja vaihtavat mielipiteitä. Eikä vain näppäimistön välityksellä.

Tapio Luoma: Pääministerinä oleminen voisi kuvitella, että on sellainen tehtävä joka on hyvin kokonaisvaltainen. Se jollain tavalla vie mukanaan monessa tapauksessa. Miten olet pystynyt kuitenkin elämään Petterinä? Siis ihan siviilihenkilönä, tai turkulaisena ja kansalaisena, aviomiehenä, isänä. Omana itsenäsi.

Petteri Orpo: Se varmaan... Ensinnäkin on mukava, jos on semmoinen ajatus että olen siinä onnistunut. Se varmaan lähtee siitä, että ensinnäkin mä oon kasvanut pikkuhiljaa tähän tehtävään. En ole yhtäkkiä noussut jostain pääministerin tehtävään, vaan tää on todella pitkä, hyvin perinteinenkin polku eri tehtävien kautta tähän vastuulliseen työhön. Kun sitä on tehnyt, niin mun on esimerkiksi lapset eläneet koko tämän saman ajan. Tytär oli kaksivuotias, kun pääsin eduskuntaan. Poika oli viisi kuukautta. Meillä on onnistuttu pitämään... Meillä on perhe tiiviisti kasassa ja minulla on mielestäni erittäin hyvä suhde lapsiin ja puolisoon. Se on tietenkkin vaatinut sen, että kaikki vapaa-aikaa, liikenevä aika me ollaan yhdessä. Kun siitä kotiovesta menen, niin en ole enää pääministeri, vaan olen isä, aviomies ja Petteri. Pudotetaan kyllä aika nopeasti jalustalta, jos siellä yritetään pääministerinä esiintyä. Eli mahdollisimman paljon sitä arkea, ystäviä, tuttavii. Tietenkkin nyt siihen on vähemmän aikaa, mutta edelleenkin kun siitä pitää kiinni, niin ehkä se on se miten olen koittanut tätä hoitaa.

Tapio Luoma: Se ehkä mitä tällä kysymyksellä haen ja mistä juuri kerroit, niin se liittyy tällaiseen inhimillisyyteen. Miten säilyttää kosketus omaan itseensä ja ihmiseen? Ehkä nyt kun mietin sitä, että tulini tässä syksyllä ottaneeksi kantaa hallitusohjelmaan ja ylipäättään siihen miten huonommassa asemassa olevat suomalaiset kokevat nykyämenon, niin siinä yhteydessä tavallaan tällaisen inhimillisen viestin esille tuominen tuntuu tänä aikana tavattoman tärkeältä. Siinä aina miettii sitä, että minkälaisia keinoja meillä olisi olemassa sulle, että pystyisimme sanomaan toinen toisillemme, että se että mitä sinä koet ei ole yhdentekevää, vaan että se sinun kokemuksesi, elämäntilanteesi on jotain sellaista, mikä halutaan ottaa vakavasti.

Petteri Orpo: Tämä on todella tärkeää. Se on varmaan se, mitä tälläkin hetkellä mietin kaikkein eniten. Koska kaikki mitä me tehdään, mitä hallitusohjelmaan on kirjoitettu, mitä hallitus toteuttaa, niin tähtää siihen että jokainen suomalainen voisi elää hyvää elämää. Voisi kokea että on turvassa ja että on tulevaisuuden uskoa. Ja voisi luottaa siihen, että saan apua jos sitä tarvitsen. Tämä on se, mitä hallitus tavoittelee. Me emme tee tarkoituksella mitään pahaa, vaan me tavoitellaan hyvää. Tämä on se, mitä minä haluan viestiä. Nekin ihmiset, jotka nyt esimerkiksi kun joudutaan myös säästämään ja kun joudutaan tekemään uudistuksia, niin ne ihmiset jotka siitä voivat kärsiä, niin on kuitenkin se ajatus siitä, että kaikella pyritään siihen että viime kädessä Suomi on hyvä ja jokaisella ihmisellä on parempi tulevaisuus. Ei tätä työtä ole mitään muuta järkeä tehdä, kuin se että pyrkii Suomen ja suomalaisten hyvään. Keinot on sitten... Niistä voidaan olla eri mieltä, [?? 00:34:28] eri tavalla, mutta... Mutta mä uskon oikeasti siihen, että näillä vähän kovillakin uudistuksilla päästään siihen, että ihmiset voivat elää hyvää elämää Suomessa myöskin tulevina vuosikymmeninä. Täytyy välittää ihmisistä. Ja voin kertoa, että ne sadat ja tuhannet viestit,

kohtaamiset, niin niillä on merkitys. Sillä, mitä ihmiset tulevat minulle kertomaan. Mitä murheita, mitä huolia heillä on. Ne vaikuttavat ajatteluun. Mutta entistä päättäväisemmin mä haluan tehdä töitä sen eteen, että me laitetaan Suomi kuntoon, koska tämä nykyinen Suomi ei pysty huolehtimaan ihmisistään riittävällä tavalla ja se vaatii nyt tätä uudistustyötä.

Tapio Luoma: Suomalaista poliittista elämää valtakunnanpolitiikassa ja miksei vähän alemmillakin tasoilla luonehtii tämä demokraattiseen järjestelmään kuuluva asetelma, jossa on hallitus ja sitten on oppositio. Oman noin 60 vuotta jatkuneen elämäni aikana olen pannut merkille, että enemmän tai vähemmän tähän liittyy aina jännitteitä. Se kai kuuluu tähän demokraattiseen järjestelmään, että hallituksen ja opposition välillä on näitä jännitteitä. Sen jännitteen tarkoituksena ymmärtääkseni on myöskin luoda tilaisuus sellaiselle dialogille, jossa voitaisiin mahdollisimman yhtenäisesti kuitenkin tehdä niitä ratkaisuja ja päätöksiä, mitä tehdään. Miltä tämä jännite tällä hetkellä tuntuu suomalaisessa yhteiskunnassa? Polarisaatio, josta niin paljon puhutaan, on väitetysti mukana oikeastaan kaikilla elämän alueilla. Sen havaitsee vaikkapa kirkon sisäisessä keskustelussa, mutta tietenkin erityisen selvästi vaikkapa eduskunnan kyselytunteja seurattaessa. Mitä ajatuksia herättää tämä hallitus-oppositio -asetelma ja ylipäätään tämä jännite, mikä liittyy tähän erimielisyyteen?

Petteri Orpo: Ensinnäkin, niin kyllähän demokratian ytimessä ja parlamentarismien ytimessä on se, että muodostetaan hallitus niiden puolueiden kesken jotka pystyvät sopimaan ohjelmasta. Ja oppositiossa on silloin luonnollisesti ne puolueet, jotka eivät ole pystyneet siihen enemmistön allekirjoittamaan ohjelmaan sitoutumaan. Ja sitten aina, vuosikymmenet, koko Suomen itsenäisyyden ajan olemme käyneet debattia eduskunnassa ja lehtien palstoilla siitä, että millaisia valintoja tehdään. Ja onhan Suomessa ollut kovaa vastakkainasettelua ennenkin, vaikka sotien jälkeiseen aikaan, jolloin kommunismin uhka oli todellinen ja jakolinjat olivat vahvoja. On ollut muitakin. Nyt haluaisin nähdä, että itse politiikassa, kun me ollaan kuitenkin aika perinteisessä, hyvinkin perinteisessä asetelmassa, niin että meillä on ensimmäisen kerran pitkiin aikoihin ihan puhdas oikeistohallitus. Maltillinen, keskustaoikeistolainen hallitus. Ei meillä mitään ekstremismia tässä maassa ole, eikä äärioikeistoja. Meillä on keskustaoikeistolainen, maltillinen oikeisto, mutta oikeistohallitus. Meillä on vasemmistopuolueet oppositiossa. Ja tässä tulee jo luonnollisesti se, että me olemme kovin eri mieltä politiikan tekemisestä. Siksi poliittinen debatti on voimakkaampaa tällä hetkellä, kuin mihin me ollaan totuttu pitkän aikaa. Minusta tämä on jopa jossain määrin ymmärrettävää ja niin sen varmaan pitääkin olla, vaikka totta kai olisi hyvä että löytyisi yhteistä säveltä. Mutta siinä demokratia on toiminut ja sen jälkeen parlamentarismi toimii. Mutta se toinen kysymys on polarisaatio, josta puhuttiin aikaisemmin, on se että sitten kaikissa muissa mahdollisissa kysymyksissä, plus tavassa keskustella, niin tämä polarisaation jakautuminen, toisten mielipiteiden arvostelu... Ei ymmärretä, ei suvaita toisia, eri mieltä olevia, niin se on voimistunut. Se tuo siihen sellaisen ikävän lisän. Mutta ei itse poliittista debattia pidä pelästyä. Jos oppositio meitä lujaa haastaa ja kovaakin, niin en minä sitä pelästy. Se kuuluu asiaan. Mutta on paljon niitä piirteitä yhteiskunnallisesta keskustelusta, josta en pidä, joista olen huolissani. En tiedä osaisinko tätä nyt avata, mutta minusta tässä on asia joka on hyvä ymmärtää.

Tapio Luoma: Pääministeri Sipilä sanoi aikoinaan, että hänen kokemuksensa omasta pääministerikaudestaan oli se, että oli paljon sellaisia äänenpainoja, jotka toivoivat pääministerin epäonnistuvan tehtävässään. Oletko törmännyt tällaiseen?

Petteri Orpo: Muistan, kun hän tätä näin sanoi. Tietenkin hän tietää itse. Jokainen pääministeri kokee varmaan omalla kohdallaan asiat. Mä en ole henkilökohtaisesti kokenut näin. Se, että oppositio toivoo hallituksen politiikan muuttuvan, niin se on luonnollista. Mutta en ole kokenut henkilökohtaisesti sitä. Uskaltaisin jopa sanoa, että minulla ja eduskunnan käytävillä on sellainen olo, että vaikkei hallituksen politiikasta oppositiosta käsin kaikki pidä, niin silti ehkä toivotaan... Toivotetaan jaksamista vaikeana aikana ja voimia. Ehkä semmoinen inhimillinen ajatus tai huomio tässä on hyvä tuoda esille. Ja se on minusta kuitenkin sellaista toivoa antavaa, se että kun politiikka näyttää niin repivältä, niin kuitenkin me poliitikot, suurin osa 200:sta kansanedustajasta on kuitenkin ihmisiä toisilleen. Ja pystymme erottamaan asiat jotka riitelevät, ihmisistä. Ja ei ole klisee sanoa, että monet erittäin hyvät työkaverit ovat muista puolueista ja nykyisistä oppositiopuolueistakin. Kyllähän tämä on sellainen arvo edelleen mikä Suomessa on, mikä ei aina näy, tai harvoin näkyy, mutta pidetään siitä kiinni. Itse ainakin yritän sitä vaalia.

Tapio Luoma: Ja luulenpa, että tämä on hyvin tärkeää kuulla. Aivan lopuksi vielä tekee mieli kysyä, että miten sinun mielestäsi kirkko ja muut yhteiskunnan keskeiset toimijat voivat tukea kestäväää tulevaisuuden yhteiskuntaa.

Petteri Orpo: Kirkon rooli on todella suuri. Ja vielä tällaisena aikana, kun meillä on epävarmuutta, meillä on ongelmia yhteiskunnassa, yksilötasolla, kodeissa, myös kirkon rooli on todella, todella iso. Ja paikata niitä kaikkia, mihin tällainen virallinen, julkinen hyvinvointiyhteiskunta ei ulotu. Kirkon viesti toivosta, se on äärettömän tärkeä tänä päivänä. Ja se yhteisöllisyys, mitä kirkko tuo. Ja sitten tämän voi laajentaa koko meidän... Tai myöskin meidän kolmanteen sektoriin ja kansalaisyhteiskuntaan. Ei Suomi olisi tällainen hyvinvoiva maa... Ei me oltaisi saavutettu tätä Suomen ihmettä, noustu yhdestä köyhimmistä yhdeksi maailman vauraimmista maista, jota me tänä päivänäkin ollaan, ilman kansalaisyhteiskuntaa. Ilman kolmatta sektoria. Julkinen sektori tukee näitä ja yhteistyö on ihan kaikki kaikessa. Mielestäni meidän pitää yhteiskuntaa rakentaa niin, että me huolehditaan niin kirkon kuin kolmannen sektorin, järjestöjen mahdollisuuksista työkennellä ihmisten parissa. Olen aina sanonut, että ei välittämistä voi ulkoistaa. Ja viranomaisen ei voi olla ihmisen lähin. Mutta kolmannelta sektorilta löytyy ja kirkon piiristä sitten tapoja, joilla jos sitä kaikkein lähintä ei olekaan, tai jos siellä on ongelmia, niin silloin voi löytyä apua ja tukea jostain siitä välimaastosta, mikä on minusta hieno asia. Minun mielestäni kirkolla on iso rooli suomalaisessa yhteiskunnassa ja pidetään se sellaisena.

Tapio Luoma: Näyttää siltä, että aikamme tälle keskustelulle alkaa olla lopussa. Lämmin kiitos Petteri siitä, että kalenteristasi löytyi aika ja halusit tulla mukaan tähän Arkkipiispan talossa -podcastiin. Tähän loppuun vielä haluan toivottaa sinulle ja sinun elämäsi, läheisillesi, sinun työhösi sitä parasta mitä suinkin osaan, eli Jumalan siunausta.

Petteri Orpo : Kiitos oikein paljon. Se merkitsee minulle.